

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ה"פ 35152-01-14 גלילי נ' מפלגת הליכוד

בפני כב' השופט יונה אטדגי

המבקש: שי גלילי, עו"ד
(בעצמו)

נגד

המשיבים: 1. מפלגת הליכוד
2. גזבר מפלגת הליכוד
3. מנכ"ל מפלגת הליכוד
ב"כ עו"ד אבי הלוי

חקיקה שאוזכרה:

[חוק המפלגות, תשנ"ב-1992: סע' 19](#)[חוק הביקורת הפנימית, תשנ"ב-1992: סע' 1, 4, 4\(5\), 7, 9](#)[חוק-יסוד: מבקר המדינה](#)[חוק מימון מפלגות, תשל"ג-1973](#)[חוק החוזים \(חלק כללי\), תשל"ג-1973](#)[חוק יסודות המשפט, תש"ם-1980: סע' 1](#)[חוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 \[נוסח משולב\]](#)[פקודת העיריות \[נוסח חדש\]](#)

מיני-רציו:

* בית המשפט הורה למשיבה – מפלגת הליכוד, להמציא למבקש – מבקר פנימי של המפלגה, את כל המסמכים והמידע שהתבקשו על ידו. נפסק, כי המבקר הפנימי של מפלגה איננו מנוע מלבדוק עניינים המצויים בתחום סמכות בדיקתו של מבקר המדינה, ופעמים רבות בדיקתו דווקא מסייעת לבדיקת מבקר המדינה או משלימה אותה.

* משפט חוקתי – מפלגות – מבקר פנימי

המבקש, המבקר הפנימי של המשיבה 1, הגיש תביעה להורות למשיבים להמציא לו מסמכים שונים הדרושים לו, לטענתו, לשם מילוי תפקידו, וכן להורות להם להסדיר את שכרו. המשיבים מתנגדים לצוים המבוקשים.

בית המשפט פסק כלהלן:

לנוכח דמיון פונקציונלי בין תפקיד מבקר המפלגה לבין תפקיד מבקר הפנים בגוף ציבורי לפי חוק הביקורת הפנימית, יש להקיש מן החוק ביחס לסמכויותיו של המבקר וביחס לכלים שיש בידו לצורך מילוי תפקידו.

סמכויותיו של המבקר הפנימי של מפלגה הן רחבות וחלות על כל הכרוך בניהול ענייניה, נכסיה וכספיה, כולל גם תקינות אופן קבלת ההחלטות המתקבלות על ידה, להבדיל מתוכנן.

מי שטוען, שהמבקר אינו מוסמך לבדוק ענין כלשהו הקשור לענייני המפלגה, או שהמפלגה או אורגניה אינם חייבים להמציא למבקר מסמך או מידע כלשהו, עליו הראיה להוכיח טענתו זו.

עקרונית, המבקר הפנימי איננו מנוע מלבדוק עניינים המצויים בתחום סמכות בדיקתו של מבקר המדינה (או גוף דומה אחר), ופעמים רבות בדיקתו דווקא מסייעת לבדיקת מבקר המדינה (אם היא נעשית לפנייה) או משלימה אותה (אם היא נעשית לאחריה).

לא הוכח דבר מטענות המשיבים בדבר הבדיקות שנעשו על ידי מבקר המדינה או גוף דומה אחר בכל אותם עניינים שהמבקש ביקש לבדוק. לא די בכך שמבקר המדינה מוסמך עקרונית לבדוק אותם.

פסק דין

1. תביעה של המבקש, המבקר הפנימי של המשיבה 1 (להלן – המשיבה), להורות למשיבים להמציא לו מסמכים שונים הדרושים לו, לטענתו, לשם מילוי תפקידו, וכן להורות להם להסדיר את שכרו. המשיבים מתנגדים לצווים המבוקשים מטעמים שיפורטו בהמשך.

רקע עובדתי קצר

2. המבקש נבחר לכהן כמבקר פנים של המשיבה ביום 30.6.13. לטענתו, למן היבחרו עושים המשיבים והכפופים אליהם כל שביכולתם כדי שלא יוכל למלא את תפקידו, כשדבר זה מתבטא בעיקר בכך, שאין הם ממציאים לו מסמכים ונתונים שהתבקשו על ידו, לשם מילוי תפקידו, ובכך שהם אינם מסדירים ומשלמים לו את השכר המגיע לו בגין תפקידו.
3. המבקש פנה במכתבים למשיבים 2 ו-3 וכן ליועץ המשפטי של המשיבה, עו"ד הלוי, וביקש מסמכים שונים לצורך בדיקות שהוא ביקש לעשות, אך פניותיו לא נענו (המכתבים צורפו כנספחים ב' לתובענה). גם פנייתו בכתב לעו"ד הלוי להסדרת משכורתו (נספח ג' לתובענה) לא נענתה.
4. ביום 19.12.13 תוקנה חוקת הליכוד ביחס לקביעת שכרם של ממלאי תפקידים שונים בתנועה, ובכללם המבקר. כך נקבע בסעיף 152 ב' לחוקה זו (נספח ד' לתובענה):
"שכרם של נשיא בית הדין של התנועה, של יו"ר ועדת הבחירות המרכזית ושל המבקר הפנימי של התנועה, ייקבע על ידי שופט בדימוס, שייבחר על ידי

ועדה שתכלול את יו"ר המרכז, יו"ר המזכירות, יו"ר הלשכה ויו"ר סיעת הליכוד בכנסת, על פי המלצת יו"ר התנועה".

למרות זאת, עד ליום הגשת עתירתו של המבקש לבית הדין העליון של המשיבה (להלן – בית הדין), הוועדה לא כונסה ועד ליום הגשת תובענה זו לא מונה שופט בדימוס.

5. לפיכך הגיש המבקש עתירה לבית הדין העליון של המשיבה.
בית הדין דן בטענות הצדדים, נענה לחלק מבקשותיו של המבקש ודחה חלק מהן, והתווה קווים מנחים לדרך עבודתו של המבקר.
מסקנותיו העיקריות של בית הדין יפורטו להלן (פסק הדין צורף כנספח א' לתובענה).
6. עיקרה של תובענה זו, שהוגשה בעקבות פסק דינו של בית הדין, הוא, להורות למשיבים ליישם את הוראות פסק הדין, בעוד שהמשיבים טוענים שדרישותיו של המבקש אינן עולות בקנה אחד עם הנחיותיו והוראותיו של בית הדין.
7. להשלמת התמונה יצוין, כי על פי הדיווח שמסר ב"כ המשיבים בישיבת בית המשפט מיום 29.4.14 (עמ' 1 לפרו'), מינוי השופט בדימוס שנועד לקבוע את שכר ממלאי התפקידים, בהתאם לתיקון האמור, נעשה רק יום אחד קודם לכן, והוועדה מינתה לצורך כך את השופטת (בדימוס) אורית אפעל-גבאי.
על פי הדיווח שמסר ב"כ המשיבים בסיכומיו (סעיף 10), כבי' השופטת אפעל-גבאי קבעה שתי ישיבות לדיון בשכר המבקר, אך שכרו טרם נקבע.

פסק הדין של בית הדין העליון

8. המבקש טען בעתירתו בפני בית הדין, כי מוסדות המפלגה מסכלים את עבודתו, אינם מאפשרים לו תנאי עבודה הולמים, אינם נשמעים להנחיותיו ומונעים ממנו גישה למידע ולמסמכים הדרושים לו לצורך עבודתו.
היועץ המשפטי של המשיבה טען, מנגד, כי סמכותו של המבקר מצומצמת לתחומים שרשיות אחרות, כגון: מבקר המדינה, רשם מאגרי מידע ורשם המפלגות, אינם עוסקים בהם, כי המבקש חורג מסמכותו, וכי שכרו צריך להיגזר מהיקף עבודתו המצומצם.
לענייננו חשוב לציין את הערת בית הדין, לפיה, "היועץ המשפטי הסכים כי המבקר יקבל בעקרון כל מסמך שידרוש".
9. בפסק דינו פנה בית הדין (נשיא ביה"ד, עו"ד מ. קליינר וחברי ביה"ד, עוה"ד י. מצא וי. בס) לבחון את תפקידו של המבקר, ולהלן עיקרי דבריו:
"מבקר המפלגה הוא חלק מן המנגנון הפנימי שנועד להתמודד עם בעיית הנציג המתעוררת כאשר כוחות וסמכויות ביחס לכלל מופקדות בידיהם של מעטים. המבקר, על אף הגדרתו כמבקר פנימי, אינו חלק רגיל ממנגנון המפלגה. תפקידו להשקיף על פעילות המנגנון ולבחון אותו בעין ביקורתית.

הוא בודק האם המפלגה מתנהלת בהתאם לחוק ולחוקה, לנהלים ולנוהגים המקובלים, האם הסמכויות שניתנו לבעלי התפקידים השונים משמשות לתכלית לשמה ניתנו, האם משאבי המפלגה אינם מתבזבזים בצורה לא תקינה, או לא יעילה. תפקידו של המבקר הוא לוודא כי ענייניה הפנימיים של המפלגה מתנהלים בטוהר וביושר, בהתאם לחוקיה וסדריה, כי בהתנהלותה תוכה של המפלגה כברה וברה המצוי הוא קרוב ככל האפשר לברה הרצוי.

מעבר לכך, המפלגה מבקשת לזכות באמון הציבור. אין אמון ללא יושרה וללא טוהר מידות. כדי לזכות באמון שהמפלגה צריכה לא די בכך שהמפלגה תתנהל ביושר וטוהר המידות, היא צריכה להקדיש את ענייניה הפנימיים מתנהלים בהתאם לערכיה המוצהרים.

בית הדין עמד על כן שתפקיד המבקר מעוגן ב**חוק המפלגות**, **תשנ"ב-1992** (להלן – **חוק המפלגות**), והעיר כי השאלה האם **חוק הביקורת הפנימית**, **תשנ"ב-1992** (להלן – **חוק הביקורת הפנימית**) חל על מפלגה אינה נקיה מספקות. יחד עם זאת, קבע בית הדין:

"לנוכח דימיון פונקציונלי בין תפקיד מבקר המפלגה לבין תפקיד מבקר הפנים בגוף ציבורי לפי **חוק הביקורת הפנימית**, סבורים אנו כי יש להקיש מן החוק ביחס לסמכויותיו של המבקר וביחס לכלים שיש בידו לצורך מילוי תפקידו."

10. מכאן פנה בית הדין לדון בהיקף סמכויותיו של המבקר:

"בשאלת היקף סמכויותיו של המבקר, מקובל עלינו כי המבקר סמכותו רבה מזו שטוען לה היועץ המשפטי. המבקר רשאי לבדוק את ניהול ענייניה של התנועה ורשאי הוא לבקר את הפעילות השוטפת של מוסדות התנועה, ולא רק להתריע על מעשי שחיתות מובהקים. ניהול תקין פירושו לא רק הימנעות מניגוד עניינים, הימנעות ממינויים לא תקינים ומניעת בזבזים. ניהול תקין כולל גם פעולה של מוסדות המפלגה בהתאם לחוקתה וכלליה, שקיפות, הוגנות ומניעת ניצול המנגנון המפלגתי, משאבים וסמכויות של המוסדות לצרכים פוליטיים צרים של קבוצה זו או אחרת.

ניהול תקין פירושו ניהול ענייני המפלגה בהגינות ובתום לב, תוך מתן הזדמנות לכל חבר מפלגה ולכל חברת מוסדות ליטול חלק בניהול ענייני המפלגה בהתאם לחוקתה, כלליה ותקנותיה. ראיה צרה של תפקידי המבקר אינה עולה בקנה אחד עם אופייה של המפלגה כגוף ציבורי הנוטל חלק מרכזי במערכת השלטון הדמוקרטי. בעקבות חקיקת **חוק המפלגות** המפלגה הפכה להיות לכלי מרכזי במימוש הדמוקרטיה הישראלית. כלי זה צריך שיהיה טהור. כלי זה צריך שיתנהל בצורה דמוקרטית ותקינה, באופן שיאפשר לכל חבר בתנועה הזדמנות שווה לבטא את דעותיו ולהשפיע על דרכה. צמצום תפקידיה של הביקורת הפנימית לסוגיות שחיתות מובהקות, שימוש יעיל

בכספים ומניעת ניגוד עניינים והעדפת מקורבים יחטיא את התכלית של הגוף המבקר כאחד המנגנונים שנועדו להתמודד עם בעיית הנציג.

מקובלת עלינו, עם זאת, טענתו של היועץ המשפטי, לפיה אל לו לערוך ביקורת בעניינים הנתונים לביקורתו של מבקר המדינה, או לביקורתם של גופים רגולטוריים כגון רשם המפלגות, או רשם מאגרי מידע. משאבי התנועה ומשאבי המבקר מוגבלים. אלומת האור של ביקורת הפנים צרה למדי, ולכן לא יהא זה נכון להפנותה למקומות שמוארים בזרקוריהם של אחרים. אין באמור כדי לנעול לחלוטין את דרכו של מבקר התנועה לעסוק בנושאים ובעניינים שבהם משרד מבקר המדינה, או גופי ביקורת אחרים, אומרים את דברם על דרך שגרה. יתכנו בהחלט מצבים שבעקבות ביקורת חיצונית יבקשו מוסדות התנועה לברר וללבן סוגיה שעלתה בדו"ח הביקורת, במצבים אלה וודאי שהמבקר יוכל לבחון ולבדוק את הנושא שכבר נכתב לגביו דו"ח ביקורת חיצוני. אולם, מדובר במצבים קיצוניים וחריגים, כאשר ממצאי הביקורת מצריכים המשך בדיקה פנימית. לרוב, לא יהא זה מוצדק ולא יהא זה יעיל לחרוש פעמיים את אותו התלם."

11. ביחס לדרישתו של המבקש לקבל מסמכים ומידע הדרושים לו, היתה פסיקתו של בית הדין חד משמעית:

"בדיון לפנינו היועץ המשפטי של התנועה הצהיר, כי המבקר יקבל גישה לכל מסמך שידרוש. הצהרה זו ראויה היא, במיוחד לנוכח הוראותיו הברורות של סעיף 9(א) [לחוק הביקורת הפנימית](#). כאמור, החוק לא חל במישרין על מבקר התנועה, אך בהיות התנועה גוף ציבורי ולכן יש להקיש ממנו. העמדת המסמכים לעיון המבקר איננה בבחינת חסד שעושה עמו המוסד המבוקר, אלא חובה היא שבלעדיה ירוקן תפקידו של המבקר מכל תוכן. אנו מורים אפוא באופן חד משמעי ובלתי משתמע לשני פנים, כי כל מוסד ממוסדות התנועה חייב להעמיד לעיונו של המבקר כל מסמך וכל פריט מידע הדרוש לו למלאכת הביקורת."

12. גם ביחס לדרישת המבקש לקביעת שכרו, היתה קביעת בית הדין חד משמעית:

"המבקר הליון בפנינו על כך שלא נחתם עמו הסכם שכר, וטען שעצמאותו של המבקר נקנית בכך ששכרו ישולם על בסיס חודשי ובאופן קבוע, כדי שלמבוקרים לא תהיה האפשרות להשפיע על שכרו ובכך להקהות את שינוי ביקורתו.

לטענה זו, בכל הכבוד, אנו מסכימים. מקובל עלינו, שמשרת המבקר, לנוכח היקף העבודה הכרוך בה אינה יכולה להיעשות בהתנדבות. מדובר בתנועה גדולה, הגדולה בישראל, אשר לה נכסים והתחייבויות לצידן, אשר מוסדותיה

פעילים וענייניה מרובים. החוקה קובעת כי לתנועה יהיה מבקר נבחר, הדין קובע שחובה שיהא לתנועה מוסד לביקורת. מדובר מוסד סטטוטורי בתנועה גדולה ופעילה.

מקובל עלינו גם, כי כדי שהביקורת תהיה עצמאית ויעילה, שכרו של המבקר צריך להיקבע מראש וחלילה שיתאפשר להתאימו מעת לעת למידת שביעות הרצון של המבוקרים מן הביקורת. שמא, יהפוך המבקר למריונטה בידי המבוקר. על חשיבות הבטחת שכרו של המבקר אנו למדים גם מכך שהכנסת ראתה לעגן את ההוראות בדבר שכרו של מבקר המדינה בחוק יסוד (סעיף 11 לחוק יסוד: מבקר המדינה).

למרות זאת, נמנע בית הדין לקבוע את שכר המבקר בעצמו, במיוחד לאחר התיקון שנעשה בחוקה, אך המליץ לצדדים לנהל מו"מ באשר לתשלום השכר, עד לקביעת השופט שימונה, וכן המליץ למשיבה לשלם למבקש מקדמות עד להסדרה סופית של שכרו.

התובענה ותמצית טענות הצדדים

13. בתובענה זו עותר המבקש למתן צווים כלפי המשיבים בשני ענינים:
- א. להמציא לו מידע ומסמכים מסוימים שדרש מהם,
 - ב. לכנס את הועדה לבחירת השופט בדימוס לשם קביעת שכרו ולשלם מקדמות על חשבון השכר שייקבע (בינתיים, כאמור, הועדה התכנסה ונבחרה כב' השופטת אפעל-גבאי, אך טרם נקבע שכר המבקר).
14. המידע והמסמכים שהמשיבים התבקשו להמציאם במכתביו אליהם (נספח ג' לתובענה) הם אלה:
- א. המידע והמסמכים הנוגעים להחזר דמי ההשתתפות של המשיבה בהוצאות שהוציאו מועמדים שלה בבחירות הפנימיות בסניפים שבהם התקיים שיעור הצבעה של למעלה מארבעים אחוז, ופירוט הסניפים הללו. שכן, על פי קביעת יו"ר ועדת הבחירות של התנועה, השופט בדימוס גרוס, מועמדים כאלה זכאים להחזר יחסי;
 - ב. פירוט כל ההוצאות וההכנסות של המשיבה בשנתיים האחרונות, והמסמכים הנוגעים לכך;
 - ג. פירוט ומסמכים הקשורים לקרן תל-חי ישראל בע"מ (להלן – קרן תל-חי), שמניותיה מוחזקות בידי המשיבה.
15. המבקש טוען, כי המשיבים מונעים ממנו לבצע את עבודתו, הן על ידי סירובם להמציא לו את המסמכים והמידע שהתבקשו על ידו, והן על ידי מניעת שכרו. לטענתו, בכך מפריס המשיבים גם את ההוראות שנקבעו בפסק דינו של בית הדין.

המבקש גם מפנה לפסיקה בדבר חשיבות עבודתו של המבקר הפנימי ובדבר חובת הגוף המבוקר להמציא למבקר את כל המסמכים והמידע הנדרשים לו. בהקשר זה מפנה המבקש גם להוראות [חוק הביקורת הפנימית](#).

16. המשיבים מתנגדים למתן הצווים המבוקשים. לדבריהם, מאז מינויו של המבקש למבקר התגלעו ביניהם חילוקי דיעות הן בנוגע לסמכויותיו והן בנוגע לשכרו. המשיבים מדגישים כי הם מודעים לחשיבותה של ביקורת יסודית ומקיפה על התנהלותה של המשיבה לצורך קידום מטרותיה. יחד עם זאת, לטענתם, אין להיעתר לבקשת המבקש לקבלת המידע והמסמכים שהתבקשו על ידו, משום שהנושאים שהוא מבקש לבדוק כבר נבדקו על ידי גורמים מוסמכים אחרים, ובראשם מבקר המדינה, שאף הוציא לתנועה דו"חות חיוביים, או שאותם נושאים מצויים בסמכות הביקורת של מבקר המדינה.

17. ביתר פירוט טוענים המשיבים, כדלקמן:

א. החזר דמי השתתפות למועמדים בבחירות הפנימיות שהתקיימו ביום 31.1.12 נבדק בביקורת מבקר המדינה, והדו"ח שלו היה חיובי.

ב. גם ההוצאות וההכנסות של המפלגה בשנתיים האחרונות נבדקו על ידי מבקר המדינה, והעברת כל המידע והמסמכים למבקש כרוכה בהקצאת זמן ומשאבים רבים.

ג. גם קרן תל-חי נתונה לביקורת שנתית של מבקר המדינה, שאף פרסם דו"ח מפורט על נכסיה.

המשיבים תמכו את טענותיהם בתצהירו של מר רפי דואק, המכהן כמ"מ מנכ"ל הליכוד ומנהל האגף לשלטון מקומי.

יצוין בהקשר זה כי המבקש חולק על טענותיהם אלה של המשיבים וטוען כך (מפנה לריכוז טענותיו בנדון, סעיף 6 לסיכומיו):

א. ענין החזר דמי השתתפות למועמדי הבחירות הפנימיות בסניפים עקב אחוז הצבעה גבוה לא נבדק כלל על ידי מבקר המדינה.

ב. בעניין ההוצאות וההכנסות של המשיבה, המבקר ביצע רק ביקורת כללית על ההוצאות וההכנסות בתקופת הבחירות ובקשר [לחוק המפלגות](#) (כללי תקרת ההוצאות המותרות), אך הוא לא בדק את חוקיות וסמכות קבלת ההחלטות לביצוע ההוצאות, הוצאות ללא ביצוע מכרזים כמתחייב, זהות מקבלי השכר במשיבה וכדו'.

ג. בענין קרן תל-חי מבקר המדינה ערך ביקורת על הנכסים בלבד, אך לא על אופן מינוי הדירקטורים וכדו'.

18. המשיבים טוענים, כי סירובם להמציא למבקש את המידע והמסמכים האמורים אינו עומד בניגוד לקביעות ולהנחיות שנקבעו בפסק דינו של בית הדין, אלא אדרבא עולה בקנה אחד עם, משום שבפסק הדין נקבע כי המבקר לא יערוך ביקורת בנושאים הנתונים לביקורת של מבקר המדינה, ומשום שמבקר המדינה כבר בדק אותם נושאים.
19. באשר לדרישת המבקש לקביעת שכרו, ציינו המשיבים כי לא ניתן לשלם למבקר שכר כלשהו בטרם אישור תכנית הביקורת השנתית, ואישור זה ניתן רק לאחר שהשופט שימונה יקבע את שכרו.
- בינתיים, כאמור, דיווח ב"כ המשיבים על כך שהוועדה מינתה את כב' השופטת בדימוס אפעל-גבאי לקביעת שכר המבקר, אך הוא טרם נקבע.
20. המשיבים טוענים כי הנושאים המועלים בתובענה זו צריכים לידון על ידי מוסדותיה הפנימיים, ובראשם בית הדין, וכי על בית המשפט להימנע מלהתערב בענייניה הפנימיים של המשיבה.
21. המשיבים מבקשים גם למחוק את המשיבים 2 ו-3 מרשימת המשיבים. המשיב 2 – משום שאין למשיבה גזר, אלא רואה חשבון חיצוני, שאחראי על הניהול השוטף של חשבונותיה, המתבצע גם על ידי עובדיה. המשיב 3 – משום שלא צוין בשמו.
22. בדיון שהתקיים בבית המשפט ביום 29.4.14, הודיע ב"כ המשיבים, כי הוא מוותר על חקירתו של המבקש.
- המבקש ביקש לחקור את המצהיר מטעם המשיבים, מר דואק.
- סמוך לאחר מכן הגישו הצדדים את סיכומיהם בכתב.

דיון והכרעה

כללי

23. סוגיית מידת התערבותו של בית המשפט בענייניה הפנימיים של מפלגה נסרקה ונדונה בהרחבה בפסק דינו של בית המשפט העליון (מפי כב' השופט אי' רובינשטיין) ב-[ע"א 8414/08](#) **טל נ' פריד** (28.10.08, פורסם בנבו), ומשום כך יצוטט כאן החלק המתאים מתוך פסק הדין (סעיפים כ"ג-כ"ה, בדילוגים):

"כ"ג. אכן, מקובל לומר, וזו גם רוח הפסיקה מקדם, כי יש ליתן למפלגות לנהל את ענייניהן על פי חוקתן ותקנונן, לשם כך נחקק [חוק המפלגות](#), תשנ"ב-1992, ולמפלגות נקבעה חובת תקנון (סעיף 14 לחוק המפלגות). מדיניות שיפוטית זו מתיישבת עם השכל הישר והרוח הדמוקרטית; כפי שציין השופט ברנזון עודב"ע [א 189/76 מפלגת העבודה הישראלית נ' לוין, פ"ד לא \(2\) 265](#), 270, "נאמר לא פעם שתחומי ההתערבות של בתי המשפט בעניינים הפנימיים של גופים וולונטריים הם צרים, בהיותם מוגבלים לעילות של חריגה מסמכות

ופגיעה בעיקרי הצדק (ע"א 575/70 תג'ר נ' ההתאחדות לכדורגל, פ"ד כד(2) 499, 501, בר"ע 164/71 בנייהודה תל אביב נ' התאחדות לכדורגל בישראל, פ"ד כ"ה (2) 413 בע"417); ואולם השופט ברנזון הוסיף, כי בית המשפט הגביל גישה מצמצמת זו לפסיקתו של טריבונל פנימי - גוף שיפוטי - ולא למוסדות מינהליים, וחריגה מסמכות בכל גוף היא "לעולם עילה טובה להתערבותו של בית המשפט" (עמ' 271). לדידנו התערבות מעין זו במקומה בודאי בשעה שבכפ המאזניים מונח שימוש בכספי מדינה שהוקצו למימון בחירות, והמפלגה משמשת צינור לחלוקתם, ואין איש רשאי לעשות בהם שימוש כאוות רוחו אלא על פי דין. במקרה דנא אין לקבל טענת חוסר סמכות להתערבות שיפוטית, ודרישה להפנות את המערער לבית הדין של התנועה לאחר שגורמי המפלגה פעלו שלא ברוח החלטותיו- אינה במקומה ואין לה למה.

כ"ד. נזכיר, בחינת פשיטא, כי מפלגה היא גוף דו-מהותי. עיון בחוקה מפלגות, תשנ"ב-1992, מגלה חיש קל, כי המחוקק העטה על המפלגה שתי אדרות למען ייחס לה - אדרת ציבורית ואדרת "פרטית", קרי במשפט הפרטי. במישור הציבורי, קובע סעיף 1 לחוק זה כי מפלגה היא "חבר בני אדם שהתאגדו כדי לקדם בדרך חוקית מטרות מדיניות או חברתיות ולהביא לייצוגם בכנסת על ידי נבחרים". במישור המסגרת קובע סעיף 3(א), כי "מפלגה רשומה היא תאגיד כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית". לכך ניתן ביטוי בפסיקה: בג"צ 1635/90 ז'רז'בסקי נ' ראש הממשלה, פ"ד מ"ה(1) 749, 836 (דברי השופט - כתארו אז - ברק); ד"ר יגאל מרזל, המעמד החוקתי של מפלגות פוליטיות (תשס"ה-2004), 1243 ואילך, והפסיקה הנזכרת שם בעמ' 254-257.

.....

וכבר צוין, לגבי שירותי בריאות כללית (ואין הדברים זהים אחד לאחד), כי "חרף העובדה שהמערער (שירותי בריאות כללית - א"ר) היא גוף אשר מקורו במשפט הפרטי, נושאת פעילותה אופי ציבורי משמעותי ביותר. מגמה שיפוטית ברורה היא להחיל לגבי גוף מעין זה (גוף "דו מהותי"), בצד עקרונות המשפט הפרטי, גם כללים מתחום המשפט הציבורי, האמורים לתחום את דרך פעולתו למסגרת של אמות מידה ראיות" (ע"א 8825/03 שירותי בריאות כללית נ' משרד הביטחון (לא פורסם) [פורסם בנבו]).

כ"ה. ברי כי גם את יישום חוקת המפלגה, שהיא תקנונה, מסמך דו מהותי, יש לבחון אף במשקפיים של המשפט הציבורי, ובענייננו במובהק במשקפיים אלה (ראו הראל שם, עמ' 92 בה"ש 187, והר-זהב שם, עמ' 49). אכן, בסופו של יום גם אם הנורמה המסגרתית - על פי צורת ההתאגדות של מפלגה - נטועה בקרקע המשפט הפרטי, תפקידה ותפקודה העיקרי הוא ציבורי. אמנם מציין המחבר הראל שם, עמ' 425 בה"ש 12, "ככל שמדובר במפלגה, לנוכח השפעתה

העזה על החיים הציבוריים במדינה, זיקתה לערכי המשפט הציבורי היא בעלת עוצמה חזקה ביותר, חרף זאת, ועל אף תפקידה הציבורי, מהותה הפרטית הבסיסית נשמרת הואיל ומפלגה אינה מוקמת 'מכוח חוק' אלא 'על פי חוק'. לצד זאת ראו גם דברי המחבר הר-זהב (שם, עמ' 45), כי משנחקק [חוק מימון המפלגות](#), אשר - כמצוטט מפיו מדברי פרופ' אמנון רובינשטיין במהדורה הרביעית של ספרו המשפט הקונסטיטוציוני של מדינת ישראל א', 370 - "שינה באורח יסודי את מערכת היחסים בין המפלגה לבין המדינה, והעניק למפלגה הישראלית מעמד מיוחד במשפט הציבורי", תוך שהאחריות למימון המפלגה מוטלת על הציבור, זכאי הציבור - ואומר שלדידי אכן כך הוא - "כי המפלגה תפעל על פי אמות המידה של שויון, הגינות, למטרות הראויות, בתום-לב מתוך הגינות, לא רק במסגרת פעולתה המעין-שלטונית אלא גם בפעולתה הפרטית". גם למבחין בין סוגיה פעילות המפלגתית, ציבורית ופרטית - והכרעה אינה נחוצה בנידון דידן (ראו גם השקל או טריא אצל הראל שם, עמ' 216-219) - אנו בפעולה בכספי ציבור למטרה ציבורית עסקינן, שתכליתה קידום ההליך הדמוקרטי, ולגביה ברור כשמש בצהרי היום, כי חובת הגינות ותום לב מוטלת על המפלגה. תפקיד בית המשפט הוא לסייע להשריש נורמה זו וליתן לה את ביטויה הראוי. ועוד, הואיל ובמישור המסגרת בהליך אזרחי עסקינן, נזכיר ונטעים כיעל כלל המשפט האזרחי חופה עקרון תום הלב (סעיפים 39 ו-61(ב) [לחוק החוזים](#) (חלק כללי), תשל"ג-1973). שעה שהמדובר בסיטואציה בעלת אופי ציבורי עז, נכון הדבר ביתר שאת, ורמת ההוגנות ותום הלב המצופה מגורם דו-מהותי הנהנה ממימון הציבור - גבוהה שבעתיים.

"....."

(להרחבה בסוגיה זו, ראו: אמנון רובינשטיין וברק מדינה, **המשפט החוקתי של מדינת ישראל – רשויות השלטון ואזרחות**, עמ' 767-777; ד"ר יגאל מרזל, **המעמד החוקתי של מפלגות פוליטות**, עמ' 243-263).

24. סבורני, כי על פי הכללים שנקבעו בפסק הדין **טל נ' פריד הנ"ל**, מוסמך בית משפט זה להתערב בעניינים שהועלו בתובענה, הן משום חשיבותם הציבורית והן משום שבית הדין הפנימי כבר דן ופסק בהם ועולה השאלה האם המשיבים פעלו בהתאם לפסיקתו. בהקשר זה מסכים אני, בכל הכבוד, עם הדברים שנאמרו בפסק דינו של בית הדין בהקשר לחשיבותו של מוסד הביקורת ושל עבודת המבקר ליושרה ולטוהר מידותיה של התנועה. על חשיבותו של תפקיד המבקר הפנימי עמד גם כב' הנשיא ברק [בבג"ץ 5682/02 פלוני נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד נו\(3\) 84, 93](#):

"חשיבותו של תפקיד המבקר - ומינוי ראוי שלו - מתבקשים גם בשל זכותו של הציבור לדעת על פעולת הרשות ותקינות תפקודה ([בג"ץ 5743/99 דואק נ'](#))

[ראש עיריית קריית ביאליק, פ"ד נד](#) (415, 410) (3). זכות זו מוגשמת, בין היתר, על יסוד בדיקה של הרשות וביקורת שלה על ידי גורם בלתי תלוי, המדווח על ממצאיו ועוקב אחר יישום המלצותיו. חשיבותו של מוסד הביקורת הנה, על כן, גם בפיקוח והשמירה על היעילות ושלטון החוק לא רק בעיני הגוף המבוקר עצמו אלא גם בשם הציבור כולו. עבודת הביקורת באה לוודא כי לא יעשה שימוש לרעה בכוח הרב הנתון לרשות וכי היא אכן תפעל למימוש מטרותיה (זמיר, "הביקורת הפנימית והמינויים הפוליטיים", עיונים בביקורת המדינה (חוברת 46, תשנ"א (14)).

25. אמנם, כפי שצינו חבריו המלומדים של בית הדין, קיים ספק האם [חוק הביקורת הפנימית](#) חל גם על מפלגות, לאור ההגדרות שניתנו ל"גוף ציבורי" [בסעיף 1](#) לחוק זה, כאשר מפלגה איננה תואמת בהכרח אחת מאותן הגדרות. אני מסכים, בכל הכבוד, עם מסקנתו של בית הדין, לפיה: "לנוכח דימיון פונקציונלי בין תפקיד מבקר המפלגה לבין תפקיד מבקר הפנים בגוף ציבורי לפי [חוק הביקורת הפנימית](#), סבורים אנו כי יש להקיש מן החוק ביחס לסמכויותיו של המבקר וביחס לכלים שיש בידו לצורך מילוי תפקידו."

היקש זה ניתן לעשות גם באמצעות [סעיף 1 לחוק יסודות המשפט](#), [התש"ס-1980](#), משום ש[חוק המפלגות](#) המחייב כל מפלגה בקיומו של מוסד לביקורת ([סעיף 19](#)), אינו מגדיר מהם סמכויותיו של מוסד זה, מה מעמדו של המבקר וכיצד יש להתייחס לממצאיו, ואלה מפורטים ב[חוק הביקורת הפנימית](#). אגב, טענת המשיבים לכך שהסדרת שכרו של המבקש יכולה להיעשות רק לאחר אישור תוכנית עבודה שנתית נסמכת על [סעיף 7 לחוק הביקורת הפנימית](#), משמע שגם הם סבורים שיש לפעול בהתאם להוראותיו של חוק זה.

26. [סעיף 4 לחוק הביקורת הפנימית](#) מסמיך את המבקר לבדוק את תקינות פעולותיו של הגוף המבוקר, מבחינת שמירת החוק, הניהול התקין, טוהר המידות, חסכון ויעילות. המבקר מוסמך לבדוק את ניהול הנכסים וההתחייבויות שלהגוף המבוקר, ובכלל זה את הנהלת החשבונות שלו, דרכי שמירת הרכוש, החזקת הכספים והשקעתם. המבקר מוסמך לבדוק אם החלטות הגוף המבוקר נתקבלו על פי נוהלים תקינים. המבקר מוסמך גם לבדוק את תיקון הליקויים שעליהם הצביע מבקר המדינה.

27. [סעיף 9 לחוק הביקורת הפנימית](#), שכותרתו "המצאת מסמכים וקבלת מידע", קובע בין השאר, כדלקמן:

"א. המבקר הפנימי רשאי לדרוש ולקבל כל מסמך וכל מידע, שברשות הגוף שבו הוא משמש מבקר או שברשות אחד מעובדיו, ושלדעת המבקר

הפנימי דרוש לביצוע תפקידו; מי שנדרש למסור מסמך או מידע כאמור יהיה חייב למלא אחר הדרישה תוך תקופה הקבועה בדרישה ובאופן הקבוע בה.

ב. למבקר הפנימי תהיה גישה, לצורך ביצוע תפקידו, לכל מאגר רגיל או ממוחשב, לכל בסיס נתונים ולכל תכנית עבודה של עיבוד נתונים אוטומטי של הגוף שבו הוא משמש מבקר.

ג. המבקר הפנימי רשאי להיכנס לכל נכס של הגוף שבו הוא משמש מבקר ולבדוק אותו."

28. המסקנה העולה מכל האמור לעיל היא, שסמכויותיו של המבקר הפנימי של מפלגה הן רחבות וחלות על כל הכרוך בניהול ענייניה, נכסיה וכספיה, כולל גם תקינות אופן קבלת ההחלטות המתקבלות על ידה, להבדיל מתוכן.

עוד עולה מהאמור, כי יש לאפשר למבקר גישה חופשית לכל המאגרים, המסמכים והמידע המצוי ברשות הגוף המבוקר, וכי על המנהלים, האורגנים והעובדים של הגוף המבוקר לספק למבקר את כל המידע והמסמכים המצויים ברשותם.

אלו הן "הנחות העבודה" שבבסיס [חוק הביקורת הפנימית](#) החל, כאמור, גם על מפלגות, אם באופן ישיר ואם בדרך של היקש.

מכאן שמי שטוען, שהמבקר אינו מוסמך לבדוק ענין כלשהו הקשור לענייני המפלגה, או שהמפלגה או אורגניה אינם חייבים להמציא למבקר מסמך או מידע כלשהו, עליו הראיה להוכיח טענתו זו.

29. בענין אחר שנדון בפני בית הדין: האם המבקר רשאי לבדוק עניינים המצויים בסמכות הבדיקה שלגופים אחרים, בעיקר הכוונה למבקר המדינה, אינני תמים דעים לגמרי עם מסקנותיו.

כאמור, סבר בית הדין כי אל למבקר לערוך ביקורת בעניינים הנתונים לאותם גופים, הן משום שהמשאבים המוקדשים לכך מוגבלים והן ש"לא יהא זה מוצדק ולא יהא זה יעיל לחרוש פעמים את אותו התלם".

גישה עקרונית זו כבר נדחתה בפסיקת בית המשפט העליון, לפחות בשתי הזדמנויות. הראשונה בבג"ץ [7805/00 רוני אלוני נ' מבקרת עיריית ירושלים, פ"ד נו\(4\) 577](#), שם נדון היחס שבין ביקורת מבקר המדינה ובין ביקורת המבקר הפנימי שלהרשות המקומית. דברי כב' השופט פרוקצ'ה (עמ' 590):

"מנגנון הניהול המקומי פועל באמצעות מינהל ציבורי מורכב הכורך עמו אחריות ציבורית. אחריות זו נתונה לפיקוח ולבקרה - בקרה חיצונית באמצעות ביקורת המדינה (סעיף 9(4) [לחוק מבקר המדינה](#)) וביקורת פנים ברשות המקומית במסגרת הוראות סעיפים 167(ב)1-170 [לפקודת העיריות](#) [נוסח משולב].....

.....

.....פעולת הביקורת ברשויות המקומיות היא משולבת: ביקורת חיצונית על ידי מבקר המדינה העוסקת בנושאים כלליים בכתך רוחב רחב ובמחזוריות המשתרעת על פני שנים. ביקורת זו מעצם טיבה אינה עוסקת בדרך כלל בענינים פרטניים של רשות מקומית זו או אחרת, אלא מתמקדת בענינים שיש בהם מימד ציבורי כללי. בצידה - ביקורת פנים ברשות המקומית המקיימת ביקורת רציפה ופרטנית על פעולות הרשות.

השניה ב-[ע"מ 6013/04 מדינת ישראל משרד התחבורה נ' חברת החדשות הישראלית בע"מ](#) (2.1.06, פורסם בנבו), שם נדון היחס שבין ביקורת מבקר המדינה ובין הביקורת הפנימית של משרד התחבורה. דברי כב' השופט ריבלין (בסעיף 16):

"עולה מן האמור, כי לא מקובלת עלי העמדה הגורפת העולה מדברי המערערת, כי המבקר הפנימי הוא לא יותר מאשר כלי עזר בידי הנהלת הגוף המבוקר - "כלי ניהולי" גרידא - כאשר הציבור, מבחינתו, צריך "להסתפק" בביקורת החיצונית של מבקר המדינה.

.....

מבקר המדינה הוא "מבקר-על", שביקורתו חובקת תחומים רבים אך מן הסתם אינה יכולה לכסות הכל-מכל-וכל. זוהי, לרוב, ביקורת המופנית לנושאים מערכתיים ורחבים בהיקפם. מבקר הפנים, לעומת זאת, הוא מבקר "ספציפי". הוא מכוון את כל חיצי ביקורתו כלפי הארגון שבמסגרתו הוא פועל. חלק מתפקידו הוא להשלים, במישור הפרטני, את שמבקר המדינה אינו יכול, לנוכח מהות תפקידו ולאור היקף הנושאים הבלתי-נדלה, לבצע. מבקר הפנים גם אחראי לבדוק כי ליקויים שעליהם הצביע מבקר המדינה - מטופלים. כך יוצא, שהביקורת "החיצונית" והביקורת "הפנימית", יותר משהן נבדלות זו מזו, הן משלימות זו את זו ופועלות זו בצד זו.

30. המסקנה הנובעת מהדברים האמורים לעיל היא, שעקרונית, המבקר הפנימי איננו מנוע מלבדוק ענינים המצויים בתחום סמכות בדיקתו של מבקר המדינה (או גוף דומה אחר), ופעמים רבות בדיקתו דווקא מסייעת לבדיקת מבקר המדינה (אם היא נעשית לפניו) או משלימה אותה (אם היא נעשית לאחריו).

נוסף לכך, כאמור לעיל, אחד מתפקידיו של המבקר הפנימי הוא לבדוק את תיקון הליקויים עליהם הצביע מבקר המדינה ([סעיף 4\(5\) לחוק הביקורת הפנימית](#)). אמנם, אם הענין שהמבקר מבקש לבדוק כבר נבדק בשלמותו על ידי מבקר המדינה, ודאי שאין טעם לבדיקה נוספת על ידי המבקר הפנימי, אלא לשם בדיקת תיקון הליקויים, כאמור.

הוא הדין אם מבקר המדינה מצוי בעיצומה של בדיקה כזו, גם אז על המבקר הפנימי להניח לו להשלים את בדיקתו, אלא אם הוא סבור שבדיקה עצמאית שלו תסייע לבדיקת מבקר המדינה בפן זה או אחר.

ואפילו אם בדיקת מבקר המדינה צפויה באופן קרוב לוודאי באותו ענין שהמבקר הפנימי ביקש לבדוק, גם אז ניתן לומר שלמבקר המדינה "משפט הבכורה".

לא כן, כאשר מבקר המדינה לא בדק ואיננו בודק אותו ענין שהמבקר הפנימי מבקש לבדוק, ובדיקה כזו גם לא צפויה בדרגה של קרוב לוודאי. אזי, מוסמך המבקר הפנימי לבדוק אותו ענין, גם אם עקרונית מבקר המדינה (או גוף רגולטורי דומה אחר) מוסמך לבדוק על פי חוק.

מכאן לעניינים הספציפיים שנדונו.

הבקשה למסירת המידע והמסמכים

31. כאמור, המשיבים טענו כי כל אותם עניינים שהמבקש ביקש מידע או מסמכים אודותם, מצויים בתחום סמכות בדיקתו שלמבקר המדינה וכי מבקר המדינה אף בדק אותם ומצאם תקינים.

המבקש חלק על כך, ולטענתו אותם נושאים לא נבדקו כלל על ידי מבקר המדינה, או כל גוף אחר.

ב"כ המשיבים ויתר, כאמור, על חקירת המבקש.

המשיבים מצידם, לא צירפו כל מסמך או ראיה אחרת התומכת בטענתם זו, והסתפקו בתצהירו של מר רפי דואק.

אולם, בחקירתו שלדואק התגלה, כי למרות שבתצהירו הוא הצהיר (בסעיף 2), כי "כל העובדות המפורטות בתצהירי ידועות לי במסגרת התפקידים שאני ממלא בליכוד", הוא איננו יודע דבר מכל הדברים עליהם העיד.

32. להלן ציטוטים מחקירתו של מר דואק, והדברים מדברים בעד עצמם (עמ' 5-3):

"ש. יש לך ידיעה אישית מה הסיבה שבגינה לא קיבלתי את המסמכים שביקשתי?

ת. מה שאני יודע שהיו בעיות בנושא הזה מבחינת כל הנושא של המבקר. הבנתי שכל עוד לא נפתרו כל מיני בעיות אז לא נתנו. זה מה שהיה.

ש. ידוע לך שביקשתי, שלחתי אליך העתק, מסמכים לגבי השאלה האם דמי השתתפות בבחירות של 2012 בסניפים, האם הם הוחזרו לחברים לפי החלטת וועדת הבחירות. אני מציג לך. נספח ב' לתצהירי.

ת. (מעיון) אני מכיר את המכתב הזה. בקשר לנושא של הארבעים אחוז, לי לא ידוע, אני לא טיפלתי בזה.

ש. השאלה אם קיבלת ואתה מכיר, שאלה שניה היא האם ידוע לך האם איזה גוף אחר, כל גוף, עשה ביקורת בנושא הזה של החזר דמי השתתפות לסניפים

- ת. לא ידוע לי. בעקרון כל ההחלטות שנעשות לגבי כל מיני דברים של החזרים תמיד מקבלים אישור של השופט או וועדת הבחירות שום דבר לא נעשה חאפ לאפ. בנושא של החזרים היתה בדיקה, לא טיפלנו בנושא של החזר, זה הגיע ללשכת המנכל ולגזברות של הליכוד.
- ש. האם גוף ביקורת כלשהו, רשם המפלגות, מבקר המדינה, רשם תאגידיים מפלגתיים, האם גוף ביקורת כלשהו בדק את הנושא של 40 אחוז?
ת. לא ידוע לי.
- ש. סעיף 14 לתצהירך "החזר דמי השתתפות...הושלם ונבדק". החזר דמי השתתפות למועמדים הושלם? מידיעה אישית
ת. מה שלי ידוע דמי השתתפות שאני גם הייתי מעורב בהם, אם מצב שמישהו הגיש מועמדות והסיר מועמדות בזמן.
ש. שאלתי לגבי אחוז הצבעה
ת. לגבי נושא של אחוז הצבעה אז לא, מה שלי ידוע זה לגבי חברים שהיו צריכים לקבל חזרה. אני יודע באופן כללי שדוח המבקר היה בסדר.
- ש. סעיף 27 לתצהירך "החזר דמי השתתפות למועמדים יתבצע בעתיד עד לסוף 2014...ורק בסיום יהיה המבקר רשאי לבקר...". החזר דמי ההשתתפות, אני מדבר על הארבעים אחוז
ת. אני על הארבעים אחוז לא מדבר. החזרים שהיה לי מגע איתם זה החזרים של מועמדים. בקשר לארבעים אחוז לא היה לי קשר. אני יודע שטיפלו בזה. אבל לומר לך בדיוק פרט פרט איני יכול.
- ש. כל הבקשות שלי לגבי מסמכים, מתייחס רק לשאלה של החזר עקב 40 אחוז מועמדי הצבעה. לא שאלתי לגבי אלו שהסירו את מועמדותם.
רק לגבי זה שאלתי. אתה יודע אם הכסף חזר או לא
ת. זה לא דבר שעובר דרכי. ברגע שאישרו שהיו ארבעים אחוז, המחשב היה צריך לדעת את הפרטים, ואז זה עובר לגזברות.
- ש. בנוסף, ביקשתי מסמך נוסף, בתוך נספח ב', ביקשתי לדעת מי מינה את הדירקטורים של קרן תל חי. שזה תאגיד מפלגתי שהליכוד צריך למנות שם את הדירקטורים. האם איזה גוף שאתה יודע עליו, גוף ביקורת חיצונית, האם בדק את הדירקטורים מונו בסמכות או לא.
ת. לי לא ידוע. "

ובהמשך (עמ' 6):

- ש. בית המשפט – הטענה שנטענה כאן בתשובה שלכם היא שהוא לא זכאי לקבל את המסמכים האלה בגלל שיש גופי ביקורת אחרים שבודקים את אותם דברים. אתה התייחסת לזה בתצהירך, השאלה

- היא כאשר אתה כותב את הדברים האלה האם אתה יודע אותם או שמישהו אמר לך. כתבת למשל לגבי המסמכים החוזר הוצאות בתצהיר ועכשיו אמרת שאתה לא מתעסק בזה. לגבי קרן תל חי אמרת שמבקר המדינה התייחס לזה. האם אתה יודע?
- ת. לגבי כל הנושא של התצהיר. התצהיר זה לא דבר שאני ישבתי וכתבתי כל סעיף. הדברים נכתבו בצורה מסודרת, גם על ידי היועץ המשפטי, אני מבחינתי הסתכלתי לראות אם משהו לא נראה. זה לא דבר שיש כאן דברים משפטיים שאני כותב אותם.
- ש. בית המשפט – דברים עובדתיים
- ת. ברגע שנאמר דבר שאני לא בטוח אני שואל האם זה הנוהל הקיים אומרים לי כן. נכון שאני לא יודע את זה מעצמי אלא מתוך כך ששאלתי. הדברים נבדקו, אני שאלתי נאמר לי שזה הנהל. "
33. המסקנה העולה מחקירתו של מר דואק היא, שלא הוכח דבר מטענות המשיבים בדבר הבדיקות שנעשו על ידי מבקר המדינה או גוף דומה אחר בכל אותם עניינים שהמבקש ביקש לבדוק, וכאמור לעיל לא די בכך שמבקר המדינה מוסמך עקרונית לבדוק אותם. מסקנה זו מקבלת חיזוק מהימנעותו של ב"כ המשיבים לחקור את המבקש בדבר טענה זו.
34. אך, למעלה מזה, סירובם של המשיבים למסור את המסמכים ואת המידע שהתבקשו מהווה גם הפרה של הצהרתו המפורשת של היועץ המשפטי של המשיבה בפני בית הדין, "כי המבקר יקבל גישה לכל מסמך שידרוש" ולהוראתו המפורשת והחד משמעית של בית הדין, "כי כל מוסד ממוסדות התנועה חייב להעמיד לעיונו של המבקר כל מסמך וכל פריט מידע הדרוש לו למלאכת הביקורת" (העמוד שלפני האחרון לפסק הדין). במקום לקיים את הצהרת היועץ המשפטי של התנועה ובמקום למלא את הוראותיו המפורשות של בית הדין, נטלו המשיבים חירות לעצמם לתת לאותה הצהרה ולאותה פסיקה פירוש מצמצם ומפוקפק, שהתבסס על אדנים עובדתיים רעועים, כפי שהוכיחה חקירתו של המצהיר מטעמם, מר דואק.
35. המסקנה הנובעת מכל האמור לעיל היא, כי על המשיבים להמציא לאלתר למבקש את כל המסמכים ואת כל המידע שביקש.

הסדרת משכורת המבקש

36. כאמור לעיל, תביעת המבקש להסדיר את שכרו נמצאה צודקת על ידי בית הדין, שאף ציין את חשיבות קביעת שכרו של המבקר "כדי שהביקורת תהיה עצמאית ויעילה". בית הדין נמנע מלקבוע בעצמו את שכר המבקר, גם משום שסבר שאין זה ראוי שהוא יעשה כך, ובעיקר משום התיקון בחוקת התנועה, שקבע כי שכרו של המבקר, יחד עם שכרם של ממלאי תפקידים אחרים, ייקבע על ידי שופט בדימוס שימונה על ידי ועדה מתאימה.

בינתיים, כאמור, מונתה הוועדה, מונתה כב' השופטת בדימוס אפעל-גבאי, וקביעת השכר צפויה להיעשות על ידה.

חזקה, אפוא, כי כב' השופטת תעשה את מלאכתה בהקדם ככל הניתן, ולכן גם אני נמנע מלקבוע קביעה נוספת הקשורה לשכרו.

כמובן, שפתוחה הדרך בפני המבקש לשוב ולעתור בענין זה לבית הדין, ובמידת הצורך גם לבית המשפט, אם יימצא צורך לכך.

37. יחד עם זאת לא ניתן להימנע מלהעיר על הטעם המר שהמשיבים הותירו אף בענין זה. כאמור, המבקש מונה לתפקידו ביום 30.6.13, ועד עתה הוא לא מקבל כל שכר, שעה שאחרים שמונו יחד עמו, כמו נשיא בית הדין, כבר זכו להסדרת שכרם (סעיף 3 לתצהירו של המבקש).

רק קרוב לחצי שנה לאחר מינויו של המבקש נעשה התיקון האמור בחוקת התנועה, שנועד להסדיר את שכרו (בין היתר), אך גם לאחר מכן המשיבה לא מיהרה למנות את השופט בדימוס שיקבע את שכרו של המבקר.

"בדרך נס" מונתה כב' השופטת אפעל-גבאי יום אחד בלבד קודם לדיון שנקבע בתובענה, ולא ניתן להימנע מהמחשבה שאילולא הגשת התובענה ואילולא הדיון שנקבע, יתכן ושכר המבקר לא היה מוסדר מעולם.

המשיבים 2 ו-3

38. אינני מוצא חשיבות לכך, שגזבר המשיבה הוא למעשה רואה חשבון חיצוני, שאיננו נושא בתואר זה.

העיקר לענייננו הוא הפונקציה שהוא ממלא, ואם הוא עוסק בכל ענייניה הכספיים של המשיבה, הרי שהוא ממלא פונקציה של גזבר.

גם אינני רואה כל חשיבות לכך שהמשיבים 2 ו-3 לא צוינו בשמותיהם, די בכך שהם מוגדרים על פי תפקידם.

הערה אחרונה

39. הלכה למעשה, המשיבה מתנהלת מזה כשנה ללא כל ביקורת פנימית, בניגוד מפורש לחוק ובניגוד לכל מינהל תקין.

המשיבים, מטעמים השמורים עמם, לא חפצו כנראה בפועלו של המבקש, לא שיתפו עמו פעולה כמצופה מהם והקשו על תשלום שכרו.

כנראה שמה שברור לכל עמותה פשוטה – הצורך במוסד ביקורת פנימית – איננו נהיר למפלגה הראשונה בגודלה בכנסת, שנציגיה מאיישים את העמדות הבכירות ביותר בממשלה.

הדבר מעלה תהייה ודאגה, והמשיבה וראשיה ייטיבו לעשות אם יפעלו במהרה לתיקון המעוות.

תוצאה

40. א. על המשיבה להמציא למבקש את כל המסמכים והמידע שהתבקשו על ידו, כמפורט בתובענה ובנספחיה, ללא כל דיחוי נוסף.
- ב. מאחר והסדרת שכרו של המבקש צפויה להיעשות בקרוב על ידי השופטת (בדימוס) שמונתה לצורך כך, לא יינתן צו בענין זה.
- ג. המשיבה 1 תשלם למבקש הוצאות משפט בסך 20,000 ₪.

ניתן היום, ה' תמוז תשע"ד, 03 יולי 2014, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תקיפה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

יונה אטדגי 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה